

Februári lehetőségek az iskolakertben

Már nehezen bírjuk a kertünkötől való fagyos elszakítottságot ugye?

A tanterem melegében megtörtént a tervezgetés, lélekben rákészültünk a következő kerti évre. Talán már a vetőmagok is beszerzésre kerültek időközben... Nem is kell tovább visszatartanunk magunkat és a gyerekeket, hiszen a hidegtűrő növényeinket már befogadásra várja a felolvadó iskolakert földje!

A **hidegtűrő zöldségek** alapvetően mérsékelt övi vagy szubtrópusi származásúak, minimális csírázási hőmérsékletük 2-5, míg az optimális 10-15 fok között van. Ilyenek példaként a gyökér-, és levélzöldségek, a káposztafélék, hagymafélék és a borsó.

Nézzük őket közelebbről:

A **borsó** (*vetésforgó: három nővér*) is korán vethető, egynyári, pillangósvirágú, hüvelyes termésű hidegtűrő növény, legtöbb fajtája -5-6 fokos hideget is kibír, magja akár 1-2 fokon már csírázik, de érdemes a vetést fátyolfóliával takarni ebben a korai időpontban. Gyökerei 80-120 cm mélyre hatolnak a talajba, és a gyökérgümőin élő Rhizobium baktériumok megkötik a levegő nitrogénjét, és egyes növények számára felvehető ammónium ionokká alakítják. A talajban az ammónium ionok más növények számára felvehető nitráttá oxidálódnak, így a borsó remek zöldtrágyanövény is egyben.

A **sárgarépa** (*vetésforgó: gyökérzöldség*) is hidegtűrő növény, melynek termesztése 3-4000 évre nyúlik vissza, táplálkozási szempontból a benne található A-vitamin, illetve karotin és C-vitamin jelentős. Gyökérszete -5 fokot is átvészel, optimális fejlődéséhez azonban legalább 16 fokra és laza, könnyen felmelegedő talajra van szüksége, köztesnövényként remekül megfér a már említett mákkal és borsóval. Legfőbb kártevője a sárgarépalégy, mely ellen biológiai védekezésként hagymával vessük együtt váltott sorokban.

A **petrezselyem** (*vetésforgó: gyökér zöldség*) magja már 2 fokon csírázik, és a csíranövény akár -8 fokot is elvisel, korai vetését rendkívül vontatott csírázása is indokolja, mely akár 30 napig is elhúzódhat, mely időszak alatt folyamatos nedvességellátásáról feltétlenül gondoskodjunk. Vetéskor jelzőnövényként retket használhatunk.

Metélőhagyma (vetésforgó: gyökérzöldség) évente 2-3 alkalommal szedhető egyazon töről. Figyeljünk rá, hogy a leveleit ne félbe vágjuk mert akkor nem nő tovább, töben kell elcsípni. minél mélyebben. Magról vagy tőosztással bármikor szaporítható bár jellemzően ősszel és tavasszal telepítik. Ha magról neveljük akkor február végén, márciusban vessük el. Sortávolsága 15-20 cm de azon belül akár sővényyszerűen is ültethető. Bár kevésbé praktikus, viszont nagyon látványos ha nem

sorokba ültetjük, hanem hagyunk egy nagyobb szigetet kifejlődni. A többi hagymaféléhez hasonlóan későn bújik ki a földből, a vetéstől számított 3-4 hét múlva. Jól tűri a szárazságot és – a hagymák között legjobban – a hideget, már 3-4 fokon csírázásnak indul. Másban is jól alkalmazkodik, a tűző napon és az árnyékosabb helyeken is természetesen. Bár a szárazságot jól tűri, de nem kedveli, az öntözést bőséges terméssel hálálja meg. Semleges vagy gyengén lúgos, apró morzsás talajt kedvel. Évelő növény lévén célszerű ültetése előtt tápanyaggal ellátni a földet. Vértisztító, koleszterin szint csökkentő és vérrög oldó hatása van.

Mák (vetésforgó: három nővér): Régi hagyományos mondás, hogy a **mákot** hóra, hó alá kell elvetni. A hó alá vetést a tavaszi mák tényleg jól bírja, így az apró magok a hó olvadásával folyamatosan kapják a nedvességet. Minél korábban vetjük a mákot, annál előbb virágozik, s így a betegségek, kártevők annál inkább elkerülnek. A mák hazánkban egynyári növény, a mediterrán éghajlaton évelő. A fiatal mákővények vízigényesek, később viszont jól tolerálják a szárazságot, de a legjobban mégis

nedves, termékeny talajon fejlődnek. Gyakori a kettős termés, például répával. Toktermése rekeszes, melyben mintegy 10 ezer fényes magocska bújik meg.

Mi mindenre is jó a mák? A mák ősi vajakos növény. Eredetét pontosan nem ismerjük, de föltételezhetően Afganisztán, Tádzsikisztán és Üzbegisztán az őshazája. Évezredek óta termelik, hiszen már Hippokratész is arról ír i. e. 460-ban, hogy a görögök és az egyiptomiak a zöld máktok nedvét, mint gyógyszert ismerték; és fájdalmak csillapítására görcsoldóként, valamint köhögés ellen használták. Magvának kimagasló a beltartalmi értéke, gazdag aminosavakban, zsírsavakban, káliumban, magnéziumban, vasban, kalciumban és foszforban, így csökkenti a magas vérnyomást, erősen szélhajtó és székletfogó, lassítja az öregedési folyamatokat, normalizálja a vér koleszterinszintjét, javítja az immunrendszer működését, növeli a szellemi teljesítőképességet. Jótékony lehet a sebek gyógyulásában, nyugtató, altató, idegerősítő hatású. Egyes népeknél tradicionálisan az istenek világához tartozó növény. A még zöld termés megvágása után kinyert tejnedve ópiumot és közel harmincféle alkaloidot, morfint, kodeint, papaverint tartalmaz, melyekből fontos gyógyszereket készítenek.

Az apró mákszemeket érdemes homokkal keverve elvetni, így nem lesz annyira sűrű a gyerekek által kiszórt mák sorunk.

Február hónap második felében gőzerővel indulhat a háztáji **palántanevelés** is annak, akinek módja és lehetősége van erre melegházban vagy az iskolai ablakpárkányon. Februárban

időszerű palántázni a salátákat és a káposztaféléket: brokkolit, karfiolt, káposztát, továbbá a karalábét. Így hétközben is részesülhetnek iskolakert élményben a nebulók a kis palánták megfigyelésével, gondozásával.

A gyümölcsök kertben ilyenkor időszerű trágyázni a fákat, cserjéket és ilyenkor kezdődik a gyümölcsös kert egyik legfontosabb munkája, a metszés. Ha nem értünk hozzá feltétlenül kérjük szakember segítségét vagy legalább tanulmányozzunk szakkönyveket. Évekre tönkre tehetjük fáinkat ha nem kellő hozzáértéssel fogunk hozzá. A sikeres metszéshez ismernünk kell valamennyi gyümölcsfajtánk termőrészeit, élettani tulajdonságait, optimális koronaformáit. Általánosságban elmondható, hogy a helyes metszés a koronát szellőssé teszi, hogy minden részébe eljusson a napfény. Ezzel sok betegség megelőzhető a gyümölcsösben: az őszibarack például a levélsodrosodással, a kajszi és bioszilva a moníliaival szemben válhat ellenállóbbá.

A metszésnél mindig el kell végezni a metszési felületek sebkezelését, amihez házilag is előállítható sebkezelő szereket készíthetünk a gyerekekkel (felolvasztott méhviasz és olaj keverékéből).

Felhasznált források: kertlap.hu, balintgazda.hu, havastanya.hu